

Bančniki trepetajo

Zaradi plačilne nesposobnosti obeh holdingov Zvon bo v kratkem razprodaja vidnih slovenskih podjetij, za nizke kupnine bodo sokrivi tudi bančniki

JURE STOJAN

Še ena razprodaja se bliža. Tista, na kateri bodo ponudili dobrih 69 odstotkov Mladinske knjige Založbe. Pa dobrih 97 odstotkov Cetisa Graf, največjega delničarja celjskega Cetisa - podjetja, ki med drugim tiska naše potne lista. Enako velja za slabo četrtino celjske Cinkarne. Prav tako za dobrih 38 odstotkov Heliosa, tovarne barv iz Domžal. In dobrih 90 odstotkov Steklarne Rogaška. Tudi mnogo drugih delniških paketov bo šlo na razprodajo. Vsi gredo na trg, čeprav si borzni tečajji še niso opomogli in čeprav v Sloveniji ni veliko ljudi, ki bi si nakup lahko privoščili. V tujini pa ni veliko takih, ki bi se v tak nakup želeli spuščati. Tuji finančni svetovalci jih zdaj sicer mrzlično iščejo, kako uspešni bodo, še ni znano.

Znano pa je nekaj drugega. Vsi ti lastniški deleži bodo najbrž prodani za krepko manj denarja, kot sta morala zanje odšteti zadnja lastnika, finančna holdinga Zvon Ena (v večinski lasti mariborske

nadškofije) in Zvon Dva (v pomembni lasti mariborske nadškofije), oba pa krepko vpeta v izgubo NLB. Nasvete katerih ekonomistov so poslušali gospodarji teologi, da so se zapletli v takšno zgodbo, bo verjetno za vselej ostalo skrito. Kako zdaj rešujejo svoj obstoj, molčijo tudi v upravah holdingov. "Za zdaj prodajnih postopkov in drugih poslovnih aktivnosti v interesu čim prejšnje rešitve nastale finančne situacije ne komentiramo. Prosimo za razumevanje," so Večerem sporočili iz uprave Zvona Dva.

Razprodaja delnic tako slovitih slovenskih podjetij je le še ena ceha prevelikih oči in premajhne previdnosti obeh holdingov. Da sta obe finančni družbi v hudih finančnih škripcih, se je sicer slišljajo že dolge mesece. Dovolj pomenljivo je bilo že to, da je novembra lani Vatikan v Maribor poslal bankirje iz legendarne hiše Rothschild. A tudi ti so prišli prepozno, da bi lahko oba holdinga še naprej redno plačevala račune. Januarja sta upravi Zvonov ugotovili, da sta plačilno nesposobni.

Če se je Zvon Ena ob objavi insolventnosti držal skopih zakonskih določil, je Zvon Dva v svojem sporočilu navrgel še kost za glodanje: "Insolventnost je posledica dejstva, da nekatere banke iz določenih razlogov niso želele več podaljšati kreditnih pogodb." Katerim bankam vse sta oba Zvonova dolžna, za zdaj javnost uradno še ne ve. Bo pa slej ko prej izvedela, saj to zahteva zakon o insolventnosti. Neuradno naj bi bila daleč največja upnica NLB. Ali je tudi res, nam iz banke tudi po več dnevih niso uspeli odgovoriti.

Bankirji cincajo

In prav tukaj pridemo do ključnega problema: zakaj bodo posledice za slovensko gospodarstvo hujše, kot bi sicer lahko bile? Slovenski bančniki cincajo. Niso sprejeli hitrih rezov in odločitev. Zato pa se povečuje negotovost na trgu. Dlje kot se vlečejo pogajanja, višji so namreč Zvonovi dolgovi in manjše njegovo premoženje. Več časa, kot preteče, manjša je verjetnost, da bo kakšen od tujih vlagatelj vstopil v holdinga in ju rešil v celoti, pri čimer bi se lastništvo nadškofije zelo zmanjšalo. Majhna možnost, da bi ohranili malenkosten delež, bi ostala.

Večja je tudi verjetnost, da bosta holdinga odprodajala svoje premoženje po koščkih, torej lastniške deleže v že omenjenih podjetjih. In to po nižji ceni, tudi če bi se tečaji na Ljubljanski borzi med tem okrepili v prisilnih prodajah - prodajalci pač nimajo pogajalske moči in prodajajo s popustom, skratka pod ceno.

Negotovost, kdo bo kdaj kupil koliko premoženja holdingov, pa pomeni samo eno: neurejeno lastništvo za podjetja, ki so v delni ali celotni lasti Zvonov. Zaradi tega bodo te družbe težje prišle do denarja za normalno delovanje. Res pa je treba poudariti, da tudi skrajni scenarij stečaj obeh Zvonov ne bi vplival na dnevno poslovanje samih podjetij. Del stečajne mase bi postale delnice teh podjetij, njihova lastnina pa bi ostala nedotakljiva. Hipotetični primer: upniki Zvona lahko zaplenijo delnice Mladinske knjige, ne smejo pa zaseči knjig v knjigarnah Mladinske knjige ali denarja na

njenih transakcijskih računih. Dnevni posli pač tečejo dalje, pa naj se z lastniki dogaja karkoli že. Zaustavijo pa se veliki, strateški projekti, ki skrbijo za dolgoročni uspeh podjetij, pade pa tudi ugled podjetij in njihovih izdelkov.

Škodo trpijo tudi bančne bilance. Zvon je namreč svoje delniške pakete zastavil kot zavarovanje posojil in vrednost teh zavarovanj je padla. Ker pa Zvon zaradi težav ni mogel bankam zagotoviti dodatnih zavarovanj, so morale te dati na stran denar, ustvarjati rezervacije. Odločitev bankirjev, da se ne odločijo, težave samo še povečuje. "To je zelo problematično. Vsi samo odlašajo in upajo, da se bo rešitev pojavila sama od sebe," komentira dobro obveščeni vir. "Zvonove delnice bi lahko banke zaplenile že pred meseci in se s prodajo poplačale. Zdaj pa se zdi, da samo čakajo na stečaj Zvona, da bi lahko potem odgovornost za odločitve prevalele na stečajnega upravitelja." Zakaj le?

Čeprav banke poslov s konkretnimi strankami niti nočejo niti ne smejo komentirati, pa načelna vprašanja niso odveč. "Kadar podjetja ne zmorejo plačevati anuitet kredita," pravijo v NKBM, "skušamo v sodelovanju z njimi poiskati najboljšo rešitev, ki temelji na osebnem pristopu k vsakemu posebej. Če so težave podjetij začasne, se v banki odločimo za reprogram kredita. Reprogram lahko vključuje podaljšanje dobe vračila kredita, določitev začasne anuitete, moratorij na plačilo glavnice ali na plačilo obojega, glavnice in obresti. Kadar pa se izkaže, da so težave dolgotrajne, banka izvrši poplačilo terjatve z zastavljenim predmetom." Tega se naše banke, kot kaže, zelo bojijo.

Nizke cene in strogi regulatorji

Bankirje je strah iz dveh razlogov. Najprej določila Zakona o finančnih zavarovanjih, ki v 5. členu nalaga, da mora banka zavarovanje prodati kot dober strokovnjak glede na razmere na finančnem trgu. "Borzne delnice so v prosti prodaji. Če jih prodajo po aktualnem tečaju, je to lahko včasih problematično," pojasnjuje dr. Borut Bratina iz mariborske Ekonomsko-poslovne fakultete. "Izpostavijo se lahko očitkom, da

niso iztržili po najboljši ceni. Zato je najboljša možnost javna dražba oziroma javno zbiranje ponudb."

Drugi vir bančnega strahu je prevzemna zakonodaja, ki velja za vse delnice v prosti prodaji, pa tudi za lastniške deleže v podjetjih, ki niso na borzi, imajo pa vsaj 4 milijone osnovnega kapitala ali 250 delničarjev. "Prevzemna zakonodaja ne pomeni nič drugega, kot da mora nekdo, ki doseže 25-odstotni delež v družbi, objaviti tudi prevzemno ponudbo za vse ostale delnice," pravi Bratina. "Ali nima nobene delnice in kupi delež, ki je četrtninski ali večji, ali pa že ima denimo desetino, pa bi zdaj pridobil dodatnih 15 odstotkov. Lahko. V obeh primerih mora objaviti prevzemno ponudbo ali pa si ne zagotovi glasovalnih pravic." Ampak tega si danes večina slovenskih bank ne more privoščiti.

Natančni podatki so skrbno varovana skrivnost bank in Banke Slovenije. Tako denimo bančniki v NLB trepetajo, ali jim bo le uspela dokapitalizacija, prav tako njihovi kolegi v NKBM, ki bodo nove delničarje novačili na Poljskem. Če bi bile banke prisiljene prevzeti celo vrsto podjetij, bi potrebovale celo višje dokapitalizacije. Enako pogubno bi bilo tudi, če bi banke odkorakale in pozabile, da so Holdinga Zvon Ena in Dva kadarkoli kreditirale. Tudi odpisi teh terjatev bi ustvarili luknjo v bančnih bilancah. Zato bančniki čakajo in upajo na najboljše. Edina druga rešitev je čim prej zaseči in prodati Zvonove delnice, čeprav po nizki ceni. Tu pa spet tvegajo. Odškodninske tožbe. Začaran krog je sklenjen. Nihče nima denarja, niti dolžniki niti upniki.

Jabolko spora regulatorjev

Da prav prevzemna zakonodaja še posebej skrbi bančnike, potrjujejo tudi dobro obveščeni gospodarstveniki. "Banke upnice si zaradi izkušenj z ATVP ne upajo več izvrševati svojih pravic iz zakona o finančnih zavarovanjih," pravi vpliven slovenski nadzornik. Prej omenjena Agencija za trg vrednostnih papirjev (ATVP) namreč vztraja, da prevzemna zakonodaja velja tudi za banke, če zaplenijo delnice, s katerima sta Zvona

zavarovala posojila. Bojazen ni odveč. Šestim bankam je ATVP lani že zamrznil glasovalne pravice v Mercatorju, saj so do delnic prišle z zasegom vrednostnih papirjev iz kroga Boška Šrota in Igorja Bavčarja. Zato je protestirala Banka Slovenije in to je tudi jabolko spora med guvernerjem Markom Kranjcem in Damjanom Žugljem, direktorjem ATVP.

Kranjec je avgusta lani poslal dopis Žuglju, ki ga je tako ogorčil, da ga je kasneje pokazal vsem slovenskim medijem. "Zaradi zavarovanja svojih interesov so banke, skladno s pozitivno zakonodajo in dobro bančno prakso, unovčile prejeta zavarovanja," je pojasnjeval Kranjec. "Podučeval kot male šolarje," se je izrazil Žugelj. "Namen bank torej ni bil pridobiti vrednostnih papirjev za pridobitev kontrole nad družbo izdajateljico, temveč za zaščito svojega premoženja. Zato je bistveno, da se že v osnovi ta pridobitev izključi iz presoje po zakonu o prevzemih, saj ne izpolnjuje temeljnega pogoja po tem zakonu pridobitev vrednostnih papirjev z namenom kontrole nad družbo izdajateljico." Z drugimi besedami, guverner pravi, da za banke zakon o prevzemih ne bi smel veljati.

A na ATVP vztrajajo, da se jih bančna zakonodaja nič ne tiče. In da uživajo bančniki v Sloveniji že tako ali tako prevelike privilegije. Zato naj prevzemna zakonodaja velja tudi za banke, kot pač velja za vsa ostala podjetja in podjetnike v Slovenije. "ATVP za nadzor nad zakonom o finančnih zavarovanjih ni pristojna," so zapisali v izjavi za Večer. Prav tako pa pravijo, da ni nobenih smernic, koliko časa sme banka odlašati s prodajo zaseženih delnic zaradi razmer na trgu, če bi zaradi zaplembe prekoračila prevzemni prag. "Z vidika zakonodaje za nadzor, nad katero je pristojna ATVP, takšne smernice ne obstajajo." Agencija tudi napoveduje, da ne bo oklevala, če bodo banke kršile prevzemno zakonodajo. Glasovalne pravice bo zamrznila "v primerih, ko bo banka bodisi sama presešla prevzemni prag in ne bo podala prevzemne ponudbe, bodisi ko bo prevzemni prag presešla usklajeno z drugimi osebami (in ne podala prevzemne ponudbe)." ■

Dlje kot se vlečejo pogajanja, višji so Zvonovi dolgovi in manjše njegovo premoženje.

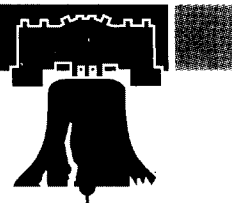
Zvona "dobra lastnika"

Oba Zvona naj bi bila korektna lastnika in naj ne bi izčrpavala svojih družb. "Zvon ena holding ni izvajal nikakršnih lastniških pravic, ki bi bile neobičajne," zatrjuje Tomaž Benčina, predsednik uprave Cinkarne. "Zvon Ena holding je vseskozi deloval kot dober gospodar in je podpiral naša nemajhna investicijska vlaganja v razvoj in širitev ter posodobitev proizvodnje." Cinkarna pa Zvonu ni tudi nikoli odobrila nobenih posojil. "Nikoli ni bila izražena nobena zahteva po tovrstnem sodelovanju, zato tudi obveznosti niso mogle nastati."

Tudi v Mladinski knjigi zanikajo, da bi Zvon Dva kdaj pritiskal nanje. "Lastnik se v samo poslovanje in poslovne odločitve ni vmešaval. Vsa medsebojna poslovna razmerja so skladna s strategijo družbe in Skupine in sklenjena skladno z običajno poslovno prakso." (jst)

Komu zvoní?

Seznam največjih delničarjev Zvonov na dan 15. 2. 2010

Zvon Ena		Zvon Dva	
Gospodarstvo Rast	54,59 %	Hypo Alpe Adria Bank	15,56 %
Investicijski sklad NFD 1	4,78 %	Zvon Ena	10,40 %
Probanka	3,01 %	Zvon Ena prek Krekove družbe*	10,48 %
Tafin, d.o.o.	1,89 %	Interfin naložbe	5,33 %
Škofija Koper	1,74 %	Nadškofija Maribor	2,33 %
Družina	1,47 %	Deželna banka Slovenije	2,22 %

* Zvon Ena ima zdaj 3 mesece časa, da proda Krekovo družbo. To zahteva ATPV.

Največje posamične naložbe Zvonov, po padajoči vrednosti, na dan 31. 1. 2011

Delež Zvona Ena v podjetju		Delež Zvona Dva v podjetju	
38,30 %	Helios	69,04 %	Mladinska knjiga Založba
2,42 %	Abanka Vipava	97,13 %	Cetis Graf
95,19 %	T-2	14,35 %	Iskra Avtoelektrika
24,81 %	Cinkarna	0,15 %	Krka
98,79 %	Steklarna Rogaška	21,21 %	Tovarna olja Gea

VEČER

Vir: Gvin, Seonet